

## СТИЛІЗАЦІЯ ПЕЙЗАЖУ В ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВІ

**Горбенко А. О.** – професор кафедри образотворчого мистецтва

**Чепульська М. Ю.** – член спілки художників України

*Одеська державна академія будівництва та архітектури*

Тел. (048) 7206372

**Анотація.** Розглядаються основні принципи, характерні для стилізованого пейзажу.

**Ключеві слова:** стилізація, пейзаж, принципи стилізації, колір в стилізації, стилізований пейзаж.

**Постановка питання.** Розглядаються основні проблеми при здійсненні стилізованого пейзажу.

**Мета роботи (постановка задачі).** Мета статті – виявити головні фактори, які забезпечують характерне створення стилізованого пейзажу.

**Задачі:** проаналізувати основні принципові відмінності стилізованого пейзажу від живописного на прикладі робіт сучасних художників.

**Стилізація** означає декоративне узагальнення і підкреслення особливостей форми предметів за допомогою ряду умовних прийомів. Можна спростити або ускладнити форму, колір, деталі об'єкта, а також відмовитися від передачі об'єму [1]. Також є друге значення: стилізація - навмисне імітування художнього стилю, характерна для будь-якого автора, жанру, течії, для мистецтва і культури певного соціального середовища, народності, епохи [2]. Історики широко вживають термін «стилізація» для позначення специфічно зображених витягнутих силуетів «святих» на іконах.

### **Принципи стилізації:**

- а) узагальнення форми в її межах;
- б) узагальнення форми зі зміною обрису (окреслення предмета);
- в) перетворення об'ємної форми в площинну;
- г) зміна характеру форми на більш декоративну;
- г) узагальнення форми і спрощення конструкції.

Узагальнення форми зовсім не означає збіднити чи спростити — лише підкреслити виразні сторони, опустивши малозначні деталі. У станковому (живопис, графіка) і декоративному мистецтві процес узагальнення форми має багато спорідненого.

Художник, зберігаючи її пластичну виразність, виділяє головне і типове, відмовляючись від другорядних деталей. Але типовими для передачі образу можуть бути, навпаки, деякі деталі, акцентуючи на яких, з'являється характерна виразність твору. Художник може змінити до невпізнанності стилізований їм об'єкт, «відійшовши далеко» від природи.

Уява є невід'ємним перехідним етапом від безпосереднього конкретного відображення реального світу у формі відчуття і сприймання. Пізнання від конкретного образу переходить до узагальненого уявлення [3].

**Колір в стилізації.** В залежності від поставленої проблеми та мети для створення образу художник обирає гаму для свого твору. Відтінки та колір предмета чи об'єкта, що стилізують, приводиться до декількох кольорів, стилізована композиція повинна мати чітку колірну схему, яка більшою мірою допоможе виразити авторський задум і найяскравіше створить необхідне враження. Можлива і повна відмова від реального кольору.

Треба чітко вирішити для себе, яким може бути колір кожного окремого об'єкта декоративної композиції, як і її загальну гаму. Потрібно їх переосмислювати і перетворювати для підкреслення і посилення ефекту стилізації. Таким чином колір може виступати одним з важливих образотворчих засобів стилізації.

**Пейзаж** (франц.  *paysage*, від  *pays* — країна, місцевість) – жанр або окремих творів, в якому основним предметом зображення є природна або в тій або іншій мірі перетворена людиною природа [4].

**Стилізація пейзажу.** Створення декоративного пейзажу слід починати з осмислення його в цілому. Вибраний мотив проходить складну обробку перетворення і трансформації. Як і будь-яка декоративна площинна композиція, декоративний пейзаж зазвичай виконується в двомірному просторі. Всі об'єкти пейзажу показуються з однаковою точністю, чіткістю, лінійна і повітряна перспектива відсутні, задній і передній плани зближуються із загальним середнім. Закони декоративної композиції вимагають чітко і максимально виразно передавати картини довкілля, відкидаючи все непотрібне, другорядне, все, що заважає виразно передати стан природи і конкретних природних явищ. Тому прибираємо дрібні подробиці, спрощуємо форму об'єктів, згладжуємо рельєфи гір, горбів, хмар, навколишньої місцевості, узагальнюємо деталі, проводимо стилізацію (акцентуючи і виділяючи найхарактерніші деталі пейзажу). Після виконаної роботи уточнюємо міру стилізації об'єктів композиції і середовища, в якій вони змальовані. Міра узагальнення і умовності в стилізованому пейзажі може бути досить велика і доходити до абстракції, не переходячи при цьому кордону жанрової впізнанності. Колір в декоративному пейзажі відіграє важливу роль. Він може бути використаний як з врахуванням реального забарвлення об'єктів пейзажу, так і довільно, у згоді з авторським задумом.

У відмінності від живописного пейзажу, в стилізованому пейзажі відсутня повітряна і лінійна перспектива і всі елементи переднього і заднього планів зображаються однаково чіткими. Декор в пейзажі може використовуватися як в більшій, так і у меншій мірі. Композиція може бути досить насичена деталями або ж акцентована лише на деяких ділянках форм, які бажано виділити. В основному декоративний пейзаж будується на спрощенні деталей і акцентуванні характерних ліній і контурів.

Можлива і кількісна зміна змальовуваних об'єктів, якщо цього вимагає задум художника. У стилізованому пейзажі колір використовується також як в орнаментах і натюрмортах. Або відповідає реальному, або задуму автора [5]. Наприклад, представлені роботи М.Чепульської «Зимові весілля» та «Одеса. Пасаж» приклади з декоративною виразністю, стилізовані пейзажі. Картини виконані олійними фарбами в поєднанні з акриловою фактурою на оргаліті та полотні.



Декоративні пейзажі М. Чепульської



Реалістичні пейзажі А. Горбенко

В порівнянні розглянемо роботи А. Горбенко «У рідного дому» та «Водохресні морози»: реалістична, предметна кольорова гама, багатоплановість, повітряно-лінійна перспектива, та інші відмінності, які виключає у собі стилізований пейзаж зі своєю декоративністю та умовністю.

**Висновки.** Стилізація принципово відрізняється від реального зображення, але необхідно враховувати вплив академічного мистецтва - це історично підтверджується фактом зародження стилізації саме тут. Зачатки даного прийому ми можемо зустріти в епоху Відродження і навіть у середньовіччі. Завдяки її великим можливостям стилізація дуже часто застосовується у наші дні. Вона з кожним днем збагачує діапазон прийомів, міцно увійшовши своїм корінням в сучасне суспільство.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Беда Г.В. Живопись: Учебник для студентов педагогических институтов [Текст] / Г. В. Беда.- М.: Просвещение, 1986.- 192с, ил.
2. Сокольникова Н. М. Изобразительное искусство. Основы рисунка: Учебник для уч. 5 кл. [Текст] / Н.М. Сокольникова. - Обнинск: Титул, 2008. - 96 с. цв.ил.
3. Антонович Є.А. Декоративно-прикладне мистецтво [Текст] / Є.А. Антонович, В. Л. Захарчук - Чугай , М. С. Станкевич .- Л.: Світ,1992.—912с.
4. Всі слова [Електроний ресурс]. - Режим доступу:  
<http://vseslova.com.ua/word/%D0%9F%D0%B5%D0%B9%D0%B7%D0%B0%D0%B6-78910u>

5.Світ мистецтва[Електроний ресурс]. - Режим доступу:

[http://artwworld.org.ua/Teorija\\_i\\_praktika/Kompozicija/Priemy\\_kompozicii/Stilizacija/](http://artwworld.org.ua/Teorija_i_praktika/Kompozicija/Priemy_kompozicii/Stilizacija/)

07.04.2014г.